

УДК 338.48:33214

ББК 65.43

Т 88

Відповідальні за випуск
Пасека С.Р., Новикова В.І.

Туризм і гостинність: вчора, сьогодні, завтра : матер.

Т 88 III Міжнар. наук.-практ. конф. (12–13 жовтня 2016 р.,
м. Черкаси). – Черкаси : Видавець О.М. Третяков, 2016. – 264 с.

У збірнику представлені статті вчених, молодих дослідників, представників туристського бізнесу, присвячені теоретичним і прикладним питанням туризму і гостинності, маркетингу та менеджменту у сфері туризму і гостинності, економічним проблемам у розвитку туризму і готельно-ресторанного бізнесу, професійному розвитку персоналу і корпоративній культурі, формуванню соціального капіталу у сфері туризму та готельно-ресторанного бізнесу, інфраструктурі туризму, аспектам конкурентоспроможності підприємств туристичної галузі, особливостям видів туристської діяльності, ресурсно-рекреаційному потенціалу територій.

*Рекомендовано до друку на засіданні
Вченої ради Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького (протокол № 8 від 23.06.2016 р.)*

© Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького, 2016

ISBN 978-617-7318-30-8

ЗМІСТ

Секція 1. Туризм і гостинність: теорія і практика	
<i>Бейдик О.О., Новикова В.І.</i> Підходи до класифікації рекреаційних ресурсів	7
<i>Гладкий О.В.</i> Сутність та теоретичні засади формування міського туризму	14
<i>Захарченко Ю.І.</i> Світовий досвід використання інновацій в готельному та ресторанному бізнесі	17
<i>Капліна Т.В., Столярчук В.М.</i> Аспекти наукового пізнання готельного господарства	19
<i>Карпенко П.О.</i> Сучасні вимоги щодо побудови раціонів оздоровчого харчування	22
<i>Костюкова О.М.</i> Історіографія екскурсійної справи 20-х років ХХ ст. в Україні – важлива складова екскурсіології	25
<i>Литовченко І.В., Науменко О.В.</i> Екскурсійна наука як методико-теоретична основа туризму	29
<i>Нагернюк Д.В.</i> Основні вимоги щодо здійснення туристичного супроводу	32
<i>Назаренко Н.В.</i> Проблеми організації харчування дітей шкільного віку у м. Черкаси	34
<i>Непочатенко В.О.</i> Сутність ринкового продукту готельно-ресторанної галузі	36
<i>Пасека С.Р.</i> Наукові підходи та принципи дослідження у туризмології	40
<i>Сакун Л.М., Ришак А.І.</i> Прикладні аспекти розвитку анімаційної діяльності у готельних підприємствах	42
<i>Spode Н. (Шпode Х.)</i> Genesis and Structure of Tourism Science: An Introduction (Генеza та структура туризмознавства: вступ)	45
Секція 2. Маркетинг і менеджмент у сфері туризму і гостинності	
<i>Зілінський О.В.</i> Можливості Інтернет-технологій в туристичному маркетингу	51
<i>Івченко А.О.</i> Маркетингові комунікації в туризмі	54
<i>Кошова Б.Р.</i> Веб-сайт як елемент, формуючий імідж підприємств ресторанної справи	57
<i>Кудла Н.Є., Ялінік М.</i> Соціально-економічна характеристика гостей агротуристичних господарств	60
<i>Пасека А.С.</i> Маркетингове регулювання українського ринку праці як потреба сьогодення	64
<i>Сисоліна Н.П., Бугайова М.В.</i> Удосконалення ефективності управління в туристичному бізнесі (на прикладі Кіровоградського регіону)	67
<i>Смирнов І.Г.</i> Логістичний та маркетинговий чинники у сталому розвитку сільського туризму	70

<i>Матвієнко Ю.Ю.</i> Особливості страхування в гірськолижному туризмі	206
<i>Мироненко Т.В., Сакун Ю.В.</i> Ринок лікувально-оздоровчого туризму в Європі	209
<i>Панченко К.Г.</i> Особливості сільського (зеленого) туризму в Полтавській області	211
<i>Потеляхіна А.О.</i> Сучасний стан та перспективи розвитку гастрономічного туризму в Україні	214
<i>Сидун Ю.Ю.</i> Розвиток релігійного туризму в Україні	216
Секція 9. Ресурсно-рекреаційний потенціал територій	
<i>Бслоусова Н.В., Линник О.А.</i> Об'єкти культурної спадщини як складова історико-культурного каркасу території дослідження	220
<i>Паска С.Р., Макарчук К.П.</i> Розвиток зеленого туризму на Черкащині	223
<i>Пацюк В.С., Заграй Ю.А.</i> Аналіз досвіду Грузії щодо становлення туристичної справи	226
<i>Пивак Д.В.</i> Стан і перспективи розвитку Черкащини як туристичного регіону	229
<i>Прасул Ю.І., Садовська А.Р.</i> Територіальна і структурна організація туристичних ресурсів Дніпропетровської області	232
<i>Рожі І.Г.</i> Уманський район Черкаської області як край історико-культурного спадку	235
<i>Романенко Т.В.</i> Народне свято як складова анімаційних заходів та туристичних послуг	238
<i>Ситник О.І., Хлевнюк О.Я.</i> Гайворонська вузькоколія як чинник формування туристичного іміджу території	241
<i>Совик Л.Е., Федосенко Л.В.</i> К вопросу развития туристической индустрии Беларуси как источника пополнения госбюджета	248
<i>Тиховодова Д.І.</i> Розвиток культурно-пізнавального туризму в Львівській області	251
<i>Удовиченко М.І., Дяченко В.В.</i> Геологічні пам'ятки півночі Луганської області як об'єкти туризму	254
Відомості про авторів	257
Відомості про наукових керівників	263

Секція 1

Туризм і гостинність: теорія і практика

Бейдик О.О.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Новикова В.І.,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Актуальність. Стадії свого зародження, розвитку та становлення проходять будь-яка наука або науково-практичний напрям. Кожному із етапів притаманні певні процеси, серед яких і розробка класифікацій основних понять. За всіма ознаками туризмознавчий науково-практичний напрям перебуває в стадії розвитку, тому і відсутня єдина уніфікована класифікація ресурсної бази туризму. **Мета статті** полягала у висвітленні авторських підходів до ресурсно-рекреаційної проблематики.

Виклад основного матеріалу. Туризм, як і будь-яка інша діяльність, базується на ресурсах, які різні дослідники називають по-різному: рекреаційні, туристські, туристичні, рекреаційно-туристські, туристично-рекреаційні та ін. Немає єдності у науковців і щодо визначення поняття ресурсної бази туристської діяльності, що обумовлено різними підходами до її вивчення та позиціями розгляду (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз дефініцій ресурсної бази туризму

Науковець	Термін, який застосовує	Позиції розгляду поняття	Визначення поняття ресурсної бази туризму (суттєві акценти дефініції*)
Любцева О.О. [3]	туристичні ресурси	з позицій організаторів туристської діяльності	– ті об'єкти природи, історії, культури, поточні події, явища, які можуть бути використані при створенні та реалізації туристичного продукту ; – частина туристсько-рекреаційного потенціалу певної території, яка включена до складу туристичного продукту і підлягає реалізації з туристичною метою; – мотиваційна підстава для вибору певного турпродукту
Бейдик О.О. [1, 2]	рекреаційно-туристські ресурси	наголос на походженні ресурсів і видах їх використання	– об'єкти та явища природного, природно-антропогенного, соціального походження , що використовуються для туризму, лікування, оздоровлення та впливають на територіальну організацію рекреаційної діяльності, формування рекреаційних районів (центрів), їх спеціалізацію та економічну ефективність; – сукупність природних, природно-технічних, соціально-економічних комплексів та їх елементів, що сприяють відновленню та розвитку фізичних і духовних сил людини, її працездатності та при сучасній і перспективній структурі рекреаційних потреб і техніко-економічних можливостях використовуються для прямого й опосередкованого споживання, надання рекреаційно-туристських і курортно-лікувальних послуг

ГЕОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ ПІВНОЧІ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОБ'ЄКТИ ТУРИЗМУ

Геотуризм користується в світі все більшою популярністю. Основними його об'єктами виступають геологічні пам'ятки з їх пізнавальними, науковими та естетичними якостями.

На відміну від південної частини Луганської області, де завдяки виходам на денну поверхню кам'яновугільних і мезо-кайнозойських відкладів, проявам ендегенного мінералоутворення відома значна кількість геологічних пам'яток, північ області у цьому відношенні значно бідніший. Тому проведення тут робіт по виявленню та опису нових цікавих геологічних об'єктів є дуже актуальним.

На півночі Луганської області в різних районах розташовані чотири геологічні пам'ятки природи місцевого значення, які були оголошені ще в 1969 р.: «Кисилівські відслонення», Білокуракинський район; «Осинівські пісковики», Новопсковський район; «Куземівський яр», Сватівський район; «Бараньочі лоби», Новоайдарський район [1, 4]. Пізніше були рекомендовані до заповідання ще три об'єкти: «Рогове» (стратиграфічний), «Красноріченськ» (палеонтологічний) та «Кремінський купол» (геоморфологічний) [4, 5]. Всі вони докладно характеризовані в зазначених вище джерелах.

Дослідження, проведені нами в останні роки, дозволили виявити і детально описати ряд геологічних об'єктів, які вже рекомендовані або будуть рекомендовані найближчим часом до заповідання. Серед них відзначимо «Ікове», «Сватове» та «Кремінну». Усі вони є комплексними, що значно підвищує їх науково-пізнавальну цінність.

«Ікове» було відкрито у 2004 р. [2]. Геосайт розташований на правому схилі долини р. Айдар напроти с. Новопсков, де у невеликому піщаному кар'єрі відслонюються палеогенові (лутецький вік) косощаруваті піски з гравійними прошарками. З ними пов'язані скупчення різноманітних решток хребетних тварин: зуби акулових та кісткових риб, зубні пластини химер, кістки черепах, крокодилів, птахів. Серед лутецьких за віком комплекс акулових риб (близько 30 видів) є найбагатшим в межах платформної частини України. Ще більш вагомими за значенням знайдені тут рештки тетрапод, особливо птахів [3, 7]. За кількістю виявлених тут таксонів палеогенових птахів «Ікове» є найбагатшим місцезнаходженням в межах Східної Європи, а за загальною кількістю таксонів тетрапод – другим після Береславка

Волгоградської області Росії [3, 6, 7]. Враховуючи унікальність місцезнаходження «Ікове», було рекомендовано надати йому статус палеонтологічної пам'ятки державного значення [3].

Поруч з відзначеним піщаним кар'єром знаходиться відпрацьований кар'єр по видобутку кварцитоподібного пісковика. Безпосередньо в кар'єрі та його відвалах досить часто зустрічається скам'яніла деревина халцедон-опалового складу з високими декоративними якостями. Поєднання цих двох об'єктів під час екскурсії дозволить значно збагатити її зміст. «Ікове» – прекрасне місце для проведення польової практики з геології зі студентами та краєзнавчих екскурсій зі школярами.

«Сватове» – відпрацьований піщаний кар'єр, розташований на заході м. Сватове. В ньому світло забарвлені піски бучацької світи з галечником в основі залягають на розмитій поверхні верхньої крейди. Бучацькі піски перекриваються відкладами київської світи з глауконітовим глинистим піском в нижній частині.

В галечнику зустрічаються перевідкладені ядра двостулкових та брюхоногих молюсків, наутилоїдей, брахіопод, зуби акул, зубні пластини химер та хребці морських ящурів – мозазаврів. В глауконітових пісках нижньої частини київської світи знайдені дуже гарної збереженості мушлі двостулкових молюсків та зуби акул і скатів – не менше 8 родів. Слід зазначити, що місцезнаходження «Сватове» було відкрите ентузіастом-краєзнавцем, директором Сватівського краєзнавчого музею Корольком Л.М.

«Сватове» – дуже цікавий об'єкт як для студентів під час проходження польової практики з геології, так і для школярів.

«Кремінна» – породні відвали відпрацьованої вугільної шахти «Кремінська», розташовані вздовж східної частини міста. Дослідження породних відвалів під час польових практик з геології зі студентами-географами ЛНУ імені Тараса Шевченка дозволило зібрати представницьку колекцію різноманітних скам'янілостей із алмазної світи середнього карбону. Серед безхребетних тварин були виявлені колоніальні та поодинокі корали, двостулкові та брюхоногі молюски, різноманітні брахіоподи, рештки морських лілей, моховатки та ін. Але найбільший інтерес представляє колекція викопних рослин, серед яких визначено близько 20 форм, що для алмазної світи є дуже високим показником.

Значний інтерес представляють мінералогічні спостереження на горілих відвалах. В результаті процесу горіння виникли скупчення самородної сірки, сидерит, що складав конкреції в глинистих сланцях, перетворився в гематит. На поверхні відвалів, в місцях виходів

«фумарол» утворилися скупчення легко розчинної солі, склад якої буде з'ясовано після проведення спеціальних хімічних аналізів.

Наведені дані свідчать про те, що в межах північної частини Луганської області є ряд дуже привабливих для геотуризму об'єктів. За умов продовження геологічних досліджень кількість їх може бути суттєво збільшена.

1. Геологічні пам'ятки природи України: проблеми вивчення, збереження та раціонального використання / В.П. Грищенко, А.А. Іщенко, Ю.А. Русько, В.І. Шевченко. – К., 1995. – 61 с.
2. Удовиченко Н.И. Ихтиофауна и возраст палеогеновых песков в районе с. Осиново (Луганская область) / Н.И. Удовиченко // Ископаемая фауна и флора Украины: палеоэкологический и стратиграфический аспекты : сб. науч. тр. Ин-та геол. наук НАН Укр. – К., 2009. – С. 255–261.
3. Удовиченко Н.И. О новом местонахождении палеогеновых позвоночных в Украине / Н.И. Удовиченко, Е.А. Звонко // Геологічні пам'ятки – яскраві свідчення еволюції Землі : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. – Кам'янець-Подільський, 2011. – С. 128–130.
4. Фисуненко О.П. Природа Луганской области / О.П. Фисуненко, В.И. Жадан. – Луганск, 1994. – 232 с.
5. Шищенко П.Г. Геосайти Луганської області: їх раціональне використання та охорона : монографія / П.Г. Шищенко, Г.О. Сорокіна. – Луганськ : ДЗ «Луганський нац. ун-т ім. Т. Шевченка», 2008. – 184 с.
6. A new species of soft-shelled turtle (Trionychidae) from the middle Eocene of Ukraine / I.G. Danilov, E.A. Zvonok, E.V. Syromyatnikova, N.I. Udovichenko // Proceedings of the Zoological Institute RAS. – 2011. – Vol. 315, № 4. – P. 399–411.
7. Mayr G. Middle Eocene Pelagornithidae and Gaviiformes (Aves) from the Ukrainian Paratethys / G. Mayr, E. Zvonok // Palaeontology. – 2011. – Vol. 54. – Part 6. – P. 1347–1359.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

- Бачинська** – молодший науковий співробітник відділу соціально-гуманітарного розвитку регіону, кандидат економічних наук; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України», м. Львів (Україна)
Марія
Володимирівна
- Бачинський** – студент кафедри економіки та підприємництва; Кіровоградський національний технічний університет, м. Кропивницький (Україна)
Максим
Георгійович
- Безгуба** – студент кафедри туризму і готельно-ресторанної справи, 4 курс; Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси (Україна)
Аліна
Віталіївна
- Бейдик** – професор кафедри країнознавства та туризму, доктор географічних наук, професор; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ (Україна)
Олександр
Олексійович
- Бєлоусова** – завідувач кафедри менеджменту туризму, кандидат географічних наук, доцент; Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Київ (Україна)
Наталія
Володимирівна
- Біль** – старший науковий співробітник відділу соціально-гуманітарного розвитку регіону, кандидат державного управління, старший науковий співробітник; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України», м. Львів (Україна)
Мар'яна
Михайлівна
- Божук** – доцент кафедри туризму, доктор географічних наук; Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів (Україна)
Тетяна
Іванівна
- Босецька** – викладач кафедри туризму і готельно-ресторанної справи; Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси (Україна)
Надія
Георгіївна
- Бугайова** – доцент кафедри економіки та організації виробництва, кандидат економічних наук; Кіровоградський національний технічний університет, м. Кропивницький (Україна)
Марія
Вікторівна
- Бутенко** – старший викладач кафедри туризму і готельно-ресторанної справи; Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси (Україна)
Лариса
Юріївна
- Василевська** – старший викладач кафедри туризму, кандидат географічних наук; Херсонський державний університет, м. Херсон (Україна)
Яніна
Валентинівна
- Волчкова** – викладач кафедри економічної теорії, маркетингу та економічної кібернетики, кандидат економічних наук; Кіровоградський національний технічний університет, м. Кропивницький (Україна)
Галина
Костянтинівна
- Гладкий** – професор кафедри туризму та рекреації, доктор географічних наук, доцент; Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ (Україна)
Олександр
Віталійович
- Гончарова** – аспірант; Кіровоградський національний технічний університет, м. Кропивницький (Україна)
Надія
Володимирівна